

Trondheim SV

Valgprogram 2019-2023

Førsteutkast

Dette er et førsteutkast til valgprogram for Trondheim SV. Alle medlemmer er velkommen til medlemsmøte 6. November kl. 18.00 i Trondheim kunstforenings lokaler i Bispegata 9 hvor førsteutkastet skal diskuteres. Du kan levere endringsforslag på møtet og skriftlig på mail til trondheim@sv.no frem til 24. November. Deretter vil programkomiteen jobbe inn nye forslag og sende ut sin endelig innstilling til program før jul 2018. Programmet vedtas på årsmøtet til Trondheim SV 12. Januar 2019.

11	Innholdsfortegnelse:
12	
13	1. Oppvekst og inkludering
14	1.1 Barnehage
15	1.2 Skole
16	1.3 Kulturskolen
17	1.4 Barne- og familietjenesten
18	1.5 En kommune som inkluderer alle!
19	1.6 Et universelt utformet samfunn
20	2. Byutvikling for de mange- ikke for de få!
21	2.1 Grønt transportløft for barnefamiliene
22	2.2 Transport for klimaet
23	2.3 Bolig for alle
24	2.4 Byens bønder skal bevares
25	3. Klima og miljø
26	3.1 Klimavennlig transport
27	3.2 Egen virksomhet
28	3.3 Klimavennlige innkjøp og anbud
29	4. Feministisk by
30	4.1 Kjønn, kropp og seksualitet
31	4.2 LHBT-politikk
32	4.3 Vold, overgrep og seksuell trakassering
33	4.4 Arbeidsliv
34	5. Helse og ruspolitikk
35	5.1 Helse og velferd
36	5.2 Barn og unges helse
37	5.3 En aktiv eldrepolitikk
38	5.4 Velferdsteknologi
39	5.5 Kvinnehelse
40	5.6 Ruspolitikk
41	5.7 Psykisk helse

42	5.8 Tjenester til mennesker med utviklingshemning
43	6. Kultur
44	6.1 Støtteordninger til kunst og kulturfeltet
45	6.2 Produksjons- og visningslokaler
46	6.3 En fortsatt mangfoldig kulturby
47	7. Idrett
48	7.1 Anlegg
49	7.2 Friluftsliv
50	7.3 Trygg økonomisk styring av idrettsfeltet
51	7.4 Idrett som inkluderingsarena
52	8. Arbeidsliv
53	8.1 Tillitsreform
54	8.2 Bemanning og heltid
55	8.3 Likelønn
56	9. Næringsbyen
57	9.1 Innovative og miljøvennlige innkjøp
58	9.2 Trondheim skal ha gründere med rettigheter
59	9.3 Øk markedet til lokal mat
60	9.4 Politikk for utelivet
61	10. Folkestyre og demokrati
62	10.1 Deltakende demokrati
63	10.2 Offentlig eierskap
64	10.3 Inkluderende valg
65	11. Solidaritetsbyen Trondheim
66	11.1 Vennskapsbyer og internasjonalt samarbeid
67	11.2 Etske investeringer
68	11.3 Mennesker på flukt
69	11.4 Religionsfrihet
70	11.5 Antirasistisk by

Innledning

Sosialistisk Venstreparti er et sosialistisk parti som arbeider for å skape et rettferdig og miljøvennlig samfunn. Vi kjemper for å redusere forskjellene i samfunnet, mellom fattige og rike og mellom kvinner og menn.

Vi vil bruke våre plasser i bystyret til å kjempe for at Trondheim skal bli en raus, radikal og miljøvennlig by.. Dette er våre viktigste kampsaker for perioden 2019-2023.

1. Oppvekst og utdanning

Trondheim SV jobber for at alle barn i Trondheim skal få en oppvekst og en utdanning som gir dem et godt selvilde, følelse av tilhørighet, omsorg for andre og de kunnskapene og ferdighetene som trengs for å være en positiv deltaker i samfunnet uansett kjønn, bakgrunn, funksjonsevne og legning. For å få dette til er det vesentlig at alle barn får sine behov dekket i skolene og barnehagene, at alle barn får beskyttelse fra omsorgssvikt samt at barn og ungdom får delta i fritidsaktiviteter som kan gi dem gode opplevelser og sosial tilknytning.

1.1 Barnehage

Barnehagen er viktig for utviklingen av barns sosiale ferdigheter, språkkunnskaper og gir en god ramme rundt tidlig læring og utforskning av verden. Trondheim kommune var første storby med full barnehagedekning, en seier Trondheim SV er stolt av! Det er likevel mange utfordringer foran oss for å få til en best mulig oppvekst for våre minste beboere. I dag opplever noen barn stress og manglende mestingsfølelse allerede i barnehagen fordi de må gjennom skoleforberedende oppgaver allerede som fireåringer. Barnehagetiden skal være trygg, morsom og bruke lek som læringsform.

Trondheim SV vil:

- At alle barn skal møtes av en voksen de kjenner i barnehagen. Dette innebærer at barnehagene må innfri normen om grunnbemanning og pedagoger i barnehagen uten at det går på bekostning av dagens ansatte, samt ha økt bemanning for å kunne dekke sykdomsfravall.

- 101 • Lage en opptrappingsplan for gratis kjernetid i barnehagen.
- 102 • Førskolen skal flyttes til skolen slik forutsetningen i seksårsreformen som ble innført
- 103 for 20 år siden var. Skoleforberedelser skal skje i første klasse.
- 104 • At alle barnehager skal føre all inntjening tilbake til barnas utvikling og ikke til profitt
- 105 for eierne.
- 106 • Ha lunsj og frukt i barnehagen slik at barn alltid får et sunt og næringsrikt måltid om
- 107 dagen.

108 **1.2 Skole**

109 Skolene må ha tid til å se elevene. I senere år har måling, rapportering og skjemavelde blitt
110 brukt for å få opp “effektiviteten” i skolen. Vi mener dette har hatt motsatt effekt.
111 Trondheim SV vil heller innføre en tillitsreform der våre kompetente lærere kan få bruke
112 tiden sin på undervisning. I kombinasjon med flere pedagogiske, sosialfaglige og
113 barnevernsspesialister i skolen mener vi dette vil styrke skolenes evne til å undervise.
114 I tillegg vil vi at mestringsfølelse skal være en vesentlig motivasjonsfaktor for skolebarn og
115 skolene må derfor få rom til å legge til rette for dette framfor et overdrevent fokus på
116 måling.

117

118 **Trondheim SV vil:**

- 119 • Sørge for økte ressurser til skolene i kommunen for å sikre at økte lærerressurser
- 120 ikke går på bekostning av bredden av yrkesgrupper på skolene.
- 121 • Styrke skolehelsetjenesten og arbeidet mot mobbing med minst en sosialfaglig
- 122 ansatt per skole.
- 123 • Etablere god kontakt med de videregående skolene i byen og sikre elevene en smidig
- 124 og trygg overgang fra grunnskole til videregående opplæring.
- 125 • Styrke kvaliteten i rådgivertjenesten og ansette flere rådgivere ved skolene.
- 126 • Innføre leksefri skole på flere skoler i kommunen slik av lekser gjøres på skolen med
- 127 hjelp av ekstra pedagogiske ressurser ikke i hjemmet.
- 128 • Jobbe for at det opprettes flere stillinger med støttefunksjoner for å avlaste lærere
- 129 som da kan ha fokus på sine kjerneoppgaver. Dette skal gjennomføres uten at det
- 130 går utover lærertettheten.

- Utvide tilbudet med gratis kjernetid i SFO til flere skoler og sikre gode tilbud om fysisk aktivitet og kultur i SFO-tiden.

1.3 Kulturskolen

Kulturskolen er et viktig tilbud for byens barn og unge. Profesjonelle lærere bidrar til et høyt nivå og mangfoldig tilbud. Dagens kulturskole har en stor bredde, og tilbud for enhver smak. Dessverre er det for lang ventetid ved enkelte instrumenter og kulturuttrykk. Derfor er det viktig å øke antallet plasser. I tillegg er det viktig at alle som ønsker å gå på kulturskolen skal ha mulighet til det. I dag er prisen for kulturskolen for høy, slik at mange familier ikke har mulighet til å sende barna på kulturskolen.

Trondheim SV vil:

- Sørge for flere plasser.
- Redusere prisen, og øke inntektsgrensen for friplass.
- Spre ordningen med 'kulturtirsdag' på Kolstad til flere skoler – bidrar til å få kulturskoleaktiviteter ut til alle ungene.

1.4 Barne- og familietjenesten

Trondheim SV vil øke kvaliteten på tjenestene innen barne- og familietjenesten for å hjelpe sårbare familier og forebygge at barn i Trondheim utsettes for omsorgssvikt. "Barnevernsstrategien" som vedtatt av bystyret, beskriver målsettinger og krav til barnevernet i kommende periode. SV er opptatt av at denne følges opp og justeres underveis. Alle barn skal ha rett på en saksbehandler som har tid til dem og vi ønsker å bevare nærhetsprinsippet ved å beholde barnevernet kommunalt.

Trondheim SV vil:

- Inkludere barn og unges stemme i arbeidet med Barnevernsstrategien.
- Ha en bemanningsnorm i barnevernet i Trondheim som gir hver saksbehandler maksimum 15 barn å jobbe med.
- Innføre kompetansekrav for å jobbe i barnevernet, barnevernspedagoger og sosionomer bør utgjøre kjernekompetansen i det kommunale barnevernet.

- Styrke samarbeidet lokalt mellom NAV og barnevern med fokus på en sosial modell for oppfølging i barnevernet. Fattigdom skal ikke føre til omsorgssvikt for barna.
- Styrke ettervernstilbudet for ungdom i barnevernet. Ettervernet skal være helhetlig og fleksibelt.
- Styrke HABU (avlastningstjenesten for barn - og unge) slik at alle familier som har behov for avlastning får dette, innen rimelig tid og i et hensiktsmessig omfang, også familier med sammensatte problemer.

1.5 En kommune som inkluderer alle!

Norge trenger innvandrere for å få nok arbeidskraft i framtida, og vi trenger en vellykket integrering av de som flytter hit. Den økende polariseringen i debatten om asylpolitikk og innvandring splitter oss og er til skade for inkludering av flyktninger og andre innvandrere i Norge.

Det tar tid å etablere seg i jobb og hjem i et land med en høyt utdannet befolkning, et godt regulert arbeidsliv og høye leie- og boligpriser. En systematisk nedbygging av statlige støtteordninger til lavinntektsfamilier, høyere inntektskrav og økte gebyrer for de som søker familiegjennforening og permanent opphold, oppmuntrer ikke folk til å lykkes - det demoraliserer. Ett av tre barn som vokser opp i lavinntektsfamilier i dag, er barn av innvandrere. Vi har ikke råd til å la barn vokse opp i fattigdom.

Den som skal finne seg til rette i et nytt land møter mange små og store praktiske utfordringer. Disse kan vi lette om vi ønsker det og er framsynte nok. De kan løses ved å gi effektiv norskopplæring, tett oppfølging av deltakere i kvalifiserende tiltak gjennom introduksjonsprogram og NAV, og gjøre det enklere å ta utdanning eller tilpassede påbygningskurs for folk med utenlandsk utdanning.

Trondheim SV vil:

- Tilby gratis norskopplæring for de som har kommet til Norge gjennom familieinnvandring eller som ektefeller av arbeidsinnvandrere.
- Trondheim SV ønsker en ny kommunal plan for å bekjempe fattigdom.

- Kompetanseutvikling i barnevernet innen spesielt innen flerkulturell forståelse.
- Ansette en minoritetsrådgiver i kommunen som jobber spesielt med å informere om- og motvirke æresrelatert vold og undertrykkelse.
- Bruke kultur i inkluderingsarbeidet
- Styrke introduksjonsprogrammet og den tidlige innsatsen for flyktninger de fem første årene etter ankomst. Fokus på tett oppfølging, alternative utdanningsløp og varig tilknytning til arbeidslivet.

1.6. Et universelt utformet samfunn

God tilgjengelighet og et fungerende velferdstilbud motvirker diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Tilrettelegging av offentlige rom, informasjon, infrastruktur og utdanning for personer med funksjonshemninger gir mulighet til frie og selvstendige liv med aktiv deltakelse i samfunnet, til glede for alle. Ved at offentlige nettsider ikke møter kravene til brukervennlighet innskrenkes denne muligheten.

Trondheim SV vil:

- At universell utforming skal ligge til grunn for all planlegging og iverksetting i kommunen.
- Tilrettelegge eksisterende infrastruktur slik at den er brukervennlig av alle
- Sikre at offentlige nettsider og informasjonskanaler skal følge kvalitetskriterier for brukervennlighet
- Endre egenandelen på TT-ordningen (Transporttjeneste for funksjonshemmede) slik at den tilsvarer prisen på kollektivtransport
- At det tegnspråklige tilbudet for barn i Trondheim skal opprettholdes i samråd med Døveforeningen og foreldrene slik at disse framtidige ressurspersonene kan få den trygge starten i livet de har rett til.

2. Byutvikling for de mange – ikke de få!

I Trondheim har byutviklingen i for stor grad blitt bestemt av pengesterke utbyggere og ikke innbyggerne. Dagens kommuneplanens arealdel (KPA) bærer preg av at for mange områder er lagt ut til boligformål uten rekkefølgekrav. Det har gitt utbyggere stor makt over

224 fortettingen/ byspredning, og gjør situasjonen uforutsigbar for innbyggere. Fremover
225 forventes det fortsatt sterk befolkningsvekst, og behovet for prioritering av arealet vil øke.

226

227 Vi mener Trondheim skal være en bærekraftig by hvor det er lett å trives og leve
228 miljøvennlig. Alle skal ha tilgang til gode rekreasjonsområder, ren luft og trygge gang- og
229 sykkelveier. Folk skal inkluderes og ha reell medvirkning i planer som angår deres nærmiljø
230 for å sikre tilhørighet og eierskap. I tillegg skal byutviklingen bidra til sosial utjevning.
231 Gjennom Trondheim Havn eier kommunen mesteparten av Nyhavna. Dette området
232 representerer en enorm mulighet for å bygge ut en fantastisk og miljøvennlig bydel med
233 boliger for alle, variert kultur- og næringsliv og havne- og industrifunksjoner. Hvis vi vil. SV
234 ønsker at det offentlige i større grad skal ta kontroll over større utbygginger i Trondheim
235 som sikrer klimamessig bærekraft, sosial boligprofil, gode offentlige funksjoner og
236 arkitektonisk kvalitet som står seg over tid.

237

238 **Trondheim SV vil:**

- 239 • Nulltoleranse for omregulering av dyrket mark og viktige friluftsområder.
- 240 • Opprette et kommunalt utbyggingsselskap for å utvikle og bygge ut kommunens
241 egne tomter etter kriterier knyttet til sosial profil, miljøvennlighet og arkitektonisk
242 kvalitet.
- 243 • Styre fortettingen langs kollektivtraséene
- 244 • Inkludere innbyggere tidlig i planprosesser og at kommunen aktivt oppsøker
245 nærmiljøet til medvirkningsprosesser
- 246 • Lage en opptrappingsplan for flere gågater i Midtbyen.

247

248 **2.1 Grønt transportløft for barnefamiliene**

249 Tidsklemma gjør det vanskelig for mange barnefamilier å reise miljøvennlig i hverdagen.
250 Avstandene mellom barnehage, skole, jobb og hjem sammenfaller ikke nødvendigvis med
251 kollektivtraséene, og mange opplever at dette ikke er et reelt alternativ. Enkeltbilletter på
252 kollektivtransporten er dyre og gjør at mange velger bort kollektivt de gangene det kunne
253 vært en mulighet. Vi mener det er nødvendig med et grønt transportløft for barnefamiliene.
254 De miljøvennlige alternativene skal være effektive, lettvinte og billige. Gjennom

reiserådgivningen i Miljøpakken, barnetråkk og medvirkning i nærmiljøene kan vi tilpasse tiltakene til hver enkelt bydel slik at flere får mulighet til å reise miljøvennlig i hverdagen.

Trondheim SV vil:

- Etablere flere, bedre og tryggere gang- og sykkelveier og prioritere vedlikehold og drift av gang- og sykkelveier hele året
- Alle barnehager skal ha trygge oppbevaringsplasser under tak for sykkelvogner
- Sikre holdeplasser i nærheten av skoler, barnehager og arbeidsplasser
- At idrettslagene får lik ordning som skolene for gratis kollektivreise på ettermiddag og i helg
- La inntil fire barn reise kollektivt gratis i følge med en voksen uansett tidspunkt.

2.2 Bolig for alle

Alle mennesker har rett til et trygt sted å bo og SV ønsker at kommunen skal være en aktiv og stor aktør i utleiemarkedet i Trondheim. Kommunen må både legge til rette for at det bygges nok boliger og at de som ønsker det skal settes i stand til å eie egen bolig, men også sørge for et godt tilbud av boliger for de som ikke greier eller ikke ønsker å eie egen bolig.

Boligbyggingen må bidra til mangfoldige bomiljø hvor personer med ulik bakgrunn møtes. Boliger tilpasset ulike familiestørrelser og ulike livsfaser må derfor planlegges i de samme områdene. Utleieboliger må også spres utover slik at disse blir en naturlig del av i alle bydeler. Samtidig må boliger legges slik at det er lett å leve miljøvennlig. De må etableres langs eller i forlengelsen av gode kollektivårer, og parallelt med at nye boligområder etableres, må det legges til rette for gange og sykkel.

Trondheim SV vil:

- Utvide kriteriene for å få kommunal bolig og prioritere barnefamilier i tildeling.
- Øke maksgrensa for botid i kommunal bolig fra tre til minimum fem år.
- Etablere flere kommunale utleieboliger slik at kommunen kan møte behovet som finnes ut i fra de nye kriteriene.

- Gjøre flere i stand til å kjøpe egen bolig bl.a. gjennom gunstige leie-for-eie ordninger, redusert inntektskrav for “startlån” med mer.
- Legge til rette for mer eksperimentell boligbygging, som flere selvbyggeprosjekter, prosjekter med flere fellesfunksjoner mm, bl.a. etter modell fra Svartlamon.

2.3 Sikre den lokale matproduksjonen

Trondheim er Norges tredje største by og har et kornareal på hele 19 prosent. Det er en oppsiktsvekkende høy prosent. Trondheims dyrka mark er av særdeles høy kvalitet, mange av jordene har over 1000 år med kultivering. Trondheim SV tror på at by og land skal gå hand i hand innenfor kommunegrensene.

Trondheim SV vil:

- ha nulltoleranse for bygging på dyrka mark
- Tilrettelegge for lokal matproduksjon, både i konvensjonelt landbruksproduksjon, andelslandbruk og felleshager mm.
- Støtte opprettelsen av mathall
- utrede muligheten for at 10 % av kommunens matinnkjøp skal skje fra lokale produsenter

3. Klima og miljø

Klimatrusselen er vår tids største utfordring. Trondheim kommune har et mål om at 80% av utslippene skal kuttes innen 2030. For å nå dette målet må det føres en mer ambisiøs klima- og miljøpolitikk enn i dag. Klimaendringene skjer nå, og konsekvensene blir tydeligere hvert år. Skal vi begrense skadene fra global oppvarming er kun nullutslipp godt nok. I tillegg er forsøpling og forgifting et betydelig miljøproblem. Dersom ikke trenden snur vil det være mer plast enn fisk i havet om 30 år.

3.1 Klimavennlig transport

314 Transportsektoren står for 52 % av de samlede utslippene i Trondheim kommune.
315 Privatbilisme er både et klima- og arealproblem. Derfor vil Trondheim SV holde fast ved
316 nullvekstmålet. Som prinsipp skal fossilfrie kjøretøy betale halv pris av fossildrevne.

317

318 Skal vi nå klimamålene må flere bruke kollektiv i stedet for privatbil. Trondheim vokser med
319 flere tusen innbyggere i året og byens raske vekst krever at persontransporten må over på
320 bane i løpet av de neste årene. Trondheim SV ønsker derfor at bybane skal ta over for
321 Metrobussen når anbudet går ut i 2029 og at vi bruker eksisterende jernbane og trikk i
322 utviklingen av en bybane.

323

324 **Trondheim SV vil:**

- 325 ● Holde fast ved nullvekstmålet i personbiltrafikken
- 326 ● Gjøre støtteordningen til etablering av ladestasjoner i borettslag, sameier og
327 garasjesameier permanent
- 328 ● At fossilfrie kjøretøy skal betale halv pris av fossildrevne
- 329 ● Bevare kaifrontene på Nyhavna
- 330 ● Ha en bybane på plass senest når dagens kontrakter for metrobuss går ut i 2029

331

332 **3.2 Egen virksomhet**

333 Vi mener Trondheim kommune skal være et klima- og miljøforbilde. Utslippene fra
334 kommunens egen virksomhet skal reduseres til null så raskt som mulig. Dette gjelder både
335 av klimagasser og forurensning. Tett samarbeid med byens teknologimiljø vil være avgjørende
336 for å lykkes.

337

338 **Trondheim SV vil:**

- 339 ● Ha grønne tak som supplement til grøntareal på bakkenivå
- 340 ● Slutte med all bruk av unødvendig engangsplast innen 2023
- 341 ● Etablere et pilotprosjekt for plastfri rensing av vann og avløp
- 342 ● Energieffektivisere Trondheim kommunes egne bygninger
- 343 ● Etablere solceller eller grønne tak der det er hensiktsmessig

344

3.3 Klimavennlige innkjøp og anbud

Kommunen gjennomfører store innkjøp og anbud. Trondheim SV mener det totale klimafotavtrykket skal vektlegges høyt både i forbindelse med innkjøp og anbud.

Trondheim SV vil:

- Ha en generell miljøplan som legges til grunn for kommunale innkjøp og anbud
- Vektlegge klimafotavtrykk høyt i innkjøpsprosesser

4. Feministisk by

Trondheim skal være en by der alle skal ha like muligheter uavhengig av kjønn, etnisitet, legning, funksjonsevne og økonomi. SV er et feministisk parti fordi vi vil gjøre noe med den systematiske skjevfordelingen.

Trondheim SV vil:

- Ha et permanent Feministhus i Trondheim

4.1 Kjønn, kropp og seksualitet

Dagens unge utsettes for et enormt forventningspress knyttet til kropp, kjønn og seksualitet. SV mener kommunen har et ansvar for bygge ungdoms trygghet rundt kropp, kjønn og seksualitet.

Trondheim SV vil:

- Innføre prøveprosjekt med selvforsvarskurs for jenter på ungdomsskolen.
- Styrke helsestasjonen for ungdom slik at den kan være åpent alle hverdager.
- Bedre seksualundervisning både i barnehage, barneskole og ungdomsskole.
- Opprette en egen likestillings- og mangfoldsrådgiver i kommunen i samarbeid med mobbeombudet.

4.2 LHBT-politikk:

Alle skal ha frihet og trygghet til å være den de er og elske den de vil uten fare for å bli diskriminert eller trakassert. SV vil bekjempe all diskriminering av seksuelle orienteringer, kjønnsuttrykk og kjønnsidentiteter.

Trondheim SV vil:

- Ha kjønnsnøytrale toaletter i offentlige bygg
- Sikre ressurser slik at helsestasjon for kjønn og seksualitet kan drive utadrettet virksomhet
- Ha regelmessig kompetanseheving av offentlig ansatte om LHBTQ+-befolkningen. Kompetansen på LHBTQ+ må også økes i asylmottak og blant allmennleger.

4.3 Vold, overgrep og seksuell trakassering

Vold og overgrep er et stort samfunnsproblem, og samfunnet har et ansvar for både å forebygge vold og overgrep, og å gi oppmerksomhet og tilbud til alle som utsettes for dette. Vi vil gjøre det lettere for barn og unge å varsle om vold og overgrep, og sikre at de blir lyttet til. Frykt for seksuelle overgrep kan begrense folks følelse av trygghet og frihet.

Trondheim SV vil:

- Sikre nok kapasitet på krisesenteret og gjøre det universelt utformet.
- Gjøre det mulig at nattbussen kan stoppe mellom holdeplasser for å gjøre det tryggere å gå hjem.
- Alle gater og stier i Trondheim uten skikkelig belysning skal kartlegges og vi skal lage en opptrappingsplan som sikrer god belysning over alt.
- Nei til skjenking på strippeklubber.
- Forbedre forebyggende arbeid blant unge for å skape positive og respektfulle holdninger til seksualitet der alle er trygge på hvor egne og andres grenser går.

4.4 Arbeidsliv

Norge har en høyere andel kvinner i arbeidslivet enn noe annet land, men fremdeles er arbeidslivet sterkt kjønnsdelt, både når det gjelder yrkesvalg og stillingsandeler. Kvinner er

overrepresentert når det kommer til både deltidsstillinger og midlertidige ansettelser. Dette er med på å opprettholde lønnsforskjeller og begrenser personers valgfrihet.

Trondheim SV vil:

- Kun utlyse hele og faste stillinger i helse- og velferdssektoren.
- Innføre forsøk med 6-timersdagen i helse- og velferdssektoren.
- Styrke kommunale prosjekt som handler om å få flere menn inn i omsorgssektoren og flere kvinner inn i mannsdominerte yrker.
- At kommunen skal fastsette forpliktende likelønnsplaner i alle offentlige virksomheter.
- I samarbeid med partene i arbeidslivet finne tiltak for likelønn i forbindelse med lønnsoppgjørene.

5. Helse- og velferd

5.1 Helse og velferd

Helsetjenestene følger oss hele livet. For Trondheim SV er rettferdig tilgang til helsetjenester en helt grunnleggende rettighet. Velferdsstaten er en forutsetning for å skape et mer rettferdig og solidarisk samfunn. Et velferdssystem skal ta hensyn til hele befolkningen. Kommunehelsetjenesten skal sikre befolkningen rask og god hjelp, og bidra til å forebygge sykdom.

Trondheim SV vil:

- Jobbe for at grunnbemanningen innen psykiatri, eldreomsorg, rusomsorg og boliger for eldre økes med helse- og sosialfaglig kompetanse.
- Jobbe for å oppfylle folkehelseperspektivet i kommuneplanen, spesielt for å øke antall helsesøstre i skolene, andre spesialsykepleiere og jordmødre.
- Legge til en folkehelsemelding i kommuneplanens samfunnsdel og en fulltidsansatt folkehelsekoordinator.

5.2 Barn og unges helse

Å satse på barn og unges helse er en investering for framtiden. Flere barn og unge opplever psykiske plager som følge av blant annet økt prestasjonspress og kroppspress. Forventninger knyttet til kjønn, legning og seksualitet er også med på å påvirke deres helse. SV ønsker at ingen skal falle utenfor samfunnet og at alle skal ha rett til å være den de ønsker å være. Vi må derfor sørge for at barn og unge er godt opplyst om helsespørsmål.

Trondheim SV vil:

- Oppfylle Helsedirektoratets krav til antall helsesøstre per elev i grunnskolen.
- Videreføre og styrke prosjekter som Ungmest og Mest
- Styrke Helsestasjonen for ungdom slik at den er åpen hver ukedag
- Samarbeid med SIT for å sikre et godt helsetilbud for studenter

5.3 En aktiv eldrepolitikk

En god eldrepolitikk skal legge til rette for aktive og trygge liv. Det er viktig at tjenestene utformes i et nært samspill med brukerne. Dagens byråkrati og bemanning i helse- og omsorgssektoren gjør det imidlertid vanskelig. Sykehjemmene og hjemmetjenesten er preget av for lav bemanning og økt krav til rapportering, noe som går på bekostning av tid med brukerne samt påvirker de ansattes arbeidsvilkår.

En forutsetning for trygt liv er en forutsigbar bosituasjon. Det skal være et mål at eldre som ønsker det skal få bo hjemme lengst mulig. Dette kan derimot oppleves vanskelig for mange da kommunen ikke tilbyr det tjenestetilbudet de har behov for. Til tross for at det blir stadig flere eldre har antallet sykehjemsplasser gått ned og færre eldre bor i pleie- og omsorgsboliger.

Eldrepolitikk handler også om å legge til rette for deltagelse og aktivitet, da dette bidrar til en god psykisk og fysisk helse samt er nyttig for samfunnet. Tilårskomne frivillige er en stor ressur i frivillig sektor. Samtidig opplever mange at deltagelse og aktivitet er vanskelig grunnet bosituasjon, sykdom og tap av mobilitet.

Trondheim SV vil:

- Gjennomføre tillitsreform i eldreomsorgen som bidrar til mindre unødvendig byråkrati.
- Innføre bemanningsnorm for sykehjemmene og hjemmetjenesten.
- Ha en rekrutteringsplan som bidrar til å øke statusen og arbeidsvilkårene i eldreomsorgen.
- Sikre avlastningsplasser i alle bydeler.
- Sikre gode aktivitetstilbud og møteplasser for eldre i samarbeid med blant annet sykehjem og frivillig sektor.
- Utvide ordningen med "Aktivitetstilbud i hjemmet" for mennesker med demensdiagnose.
- Vi vil ha et pilotprosjekt med eget kjøkken på sykehjemmet som sikrer nærhet mellom produksjon av maten til de som skal serveres.

5.4 Velferdsteknologi

Velferdsteknologi byr på mange innovative løsninger, og flere vil komme som vi idag ikke ser rekkevidden av. Velferdsteknologi må benyttes med god faglig og etisk skjønn og ikke være økonomisk motivert. Brukerens behov må alltid komme først ved at teknologien eksempelvis kan føre til en større opplevelse av autonomi, frihet og trygghet.

Trondheim SV vil:

- Samarbeide med byens teknologimiljø for å ta i bruk hensiktsmessig velferdsteknologi.
- Legge til rette for velferdsteknologi som gir eldre muligheten til å bo hjemme lengre.
- Videreføre ordningen med digitale trygghetsalarmer.
- Sørge for at velferdsteknologi blir et supplement til, og ikke kommer i stedet for, det fysiske møtet mellom de som mottar og de som gir tjenestene.

5.5 Kvinnehelse

Kvinnerelaterte sykdommer og kvinnehelse har ikke vært et prioritert forskningsområde til tross for at sykefraværet blant kvinner er høyere enn blant menn. Fastleger må få bedre

498 kunnskap slik at kvinner får rask og god hjelp. For å sikre god kvinnehelse må også
499 helsefremmende arbeid dekke etniske gruppers behov. Det er derfor viktig å sikre
500 lavterskeltilbud som setter fokus på innvandrerkvinnens helse.

501 Å føde barn innebærer en risiko både for mor og barn. Det er derfor viktig med tett
502 oppfølging både under graviditeten og i barseltiden. Dessverre er tilbudet i kommunen i dag
503 ikke tilstrekkelig grunnet manglende kapasitet. Mange gravide får ikke tilbud om oppfølging
504 av jordmor før etter termin og barselkvinner venter for lenge før de får hjemmebesøk.

505

506 **Trondheim SV vil:**

- 507 • Tiltak inn mot fastlegene for å sikre god kompetanse på kvinnerelaterte sykdommer
- 508 • Ansette flere jordmødre i kommunen.
- 509 • Styrke helsestasjonene slik at barseloppfølgingen blir tilstrekkelig.
- 510 • Lage et lavterskeltilbud på helsestasjonene for innvandrerkvinner som setter fokus
- 511 på kropp, kjønn, seksualitet og selvbestemt abort.

512

513 **5.6 Ruspolitikk**

514

515 Det finnes mange ulike grunner til at mennesker blir rusmiddelavhengige, enten de er
516 genetisk disponert, har psykiske problemer eller det er selvmedisinering. Felles for alle typer
517 avhengighet er at dette har vært tabu og skambelagt. Reaksjonen fra samfunnet har ofte
518 vært møtt med at avhengigheten er selvforskyldt med straff som tilsvar. SV mener at tabu,
519 skam og straffeforfølgelse av rusavhengige og rusbrukere forverrer muligheten til å
520 forebygge og behandle. SV vil bort fra straff, avkriminalisere brukerdoser og heller fokusere
521 store ressurser inn på forebygging, behandling, ettervern og skadereduksjon. SV mener at
522 en fortsatt streng regulering av alkohol, slik vi har det i dag med monopol på utsalgsteder
523 og tydelige regler for skjenkesteder, er det beste forbyggende tiltak vi har mot
524 alkoholmisbruk.

525

526 Behandling av rusmiddelavhengige foregår i stor grad i helseforetak med støtte fra
527 kommunen, tendensen de siste årene er at kutt og effektivisering har medført at
528 behandlingstiden blir kortere pr.pasient og behandlingstilbudet blir dårligere. Trondheim SV

mener vi må snu denne utviklingen og vil derfor jobbe for at kommunene styrker Mottak og Oppfølgingssenteret og andre kommunale tjenester innen psykisk helse og rus og etablere tjenester som kan bistå utenfor ordinær arbeidstid og arbeidssted. Det er også viktig at pårørende, og spesielt barn av rusmiddelavhengige, sikres hjelp og veiledning gjennom hele behandlings- og rehabiliteringsprosessen.

Trondheim SV vil:

- Øke kompetansen på rus og psykisk helse blant lærere, barnevernsansatte, helsevesen og en styrke Uteseksjonen og SAMUR.
- Differensierte botilbud for gruppene av rusmiddelavhengige. De yngste bør få et tilbud i ordinære boliger med tett oppfølging med sosialfaglig fokus, der også mulighet for vertsfamilier kan være et alternativ.
- At Trondheim kommune tar initiativ til å utrede behovet for Heroin- og ritalinassistert behandling. Og fortsetter utdeling av brukerutstyr gjennom Helse og overdoseteamet.
- Jobbe for en forsterkning av bemanning innen bolig, helse og jobbtilbud for rusavhengige.
- Sikre tilstrekkelig midler for å styrke rehabilitering av rusavhengige i form av psykososiale tiltak, utdanning, arbeid og helse.
- Ha en fortsatt streng regulering av alkohol, med monopol på utsalgsteder og tydelige regler for skjenkesteder. Da dette er det beste forbyggende tiltak vi har mot alkoholmisbruk

5.7 Psykisk helse

Vi har stadig mer kunnskap om sammenhengen mellom oppvekstvilkår og psykiske lidelser, og dermed er den viktigste forebyggingen å sikre barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår. Mange opplever psykiske problemer i løpet av livet, og det kan være en stor belastning. Psykiske lidelser er komplekse, arter seg ulikt og har mange ulike årsaker. Psykiske lidelser fører ofte til nedsatt livskvalitet, uførhet og fattigdom. Dårlig livskvalitet og fattigdom kan også forverre den psykiske helsetilstanden. SV vil at helsetilbudet for de med psykiske lidelser skal være raskt tilgjengelig og integrert i folkehelsetilbudet for øvrig. Trondheim SV vil legge jobbe for at man skal kunne stå i jobb

561 selv om man har psykiske vansker eller lidelser. Det å miste tilhørigheten til arbeidslivet forverrer
562 ofte den psykiske helsetilstanden.

563
564 **Trondheim SV vil:**

- 565 ● Flere skal kunne jobbe. Vi må stryke NAV sitt arbeid med å bistå ungdom med
566 psykiske vansker inn i arbeidslivet og for at mennesker med psykiske vansker og
567 lidelser skal kunne beholde tilknytningen til arbeidslivet.
- 568 ● Støtte frivilligsentralenes arbeid for å inkludere og aktivisere mennesker som av ulike
569 årsaker havner utenfor arbeidsliv eller som sliter med ensomhet.
- 570 ● Styrke lavterskeltilbudene for mennesker med psykiske vansker både når det gjelder
571 forebygging, behandling og rehabilitering.
- 572 ● Ha tilbud om gratis psykologhjelp for ungdom under 25 år i kommunen.

573
574 **5.8 Tjenester for mennesker med utviklingshemning**

575 Personer med utviklingshemning i Norge opplever daglig brudd på menneskerettighetene.
576 Dette gjelder særlig med tanke på selvbestemmelse. Personer med utviklingshemning blir
577 ofte hindret i å delta i samfunnet og har ikke samme rettsvern som øvrig befolkning. Dette
578 mener vi i SV er uakseptabelt. Det må stilles krav til kompetanse og kunnskap som er
579 knyttet til særskilt lovverk om bruk av tvang og makt overfor personer med
580 utviklingshemning til de som arbeider med denne målgruppen. Grunnskolen er ikke
581 tilrettelagt for barn med utviklingshemning, de får et dårligere undervisningstilbud enn
582 andre barn.

583
584 Mennesker med utviklingshemning skal leve så gode liv som mulig. Dette innebærer at de
585 har de helsetjenestene de har behov for, tilpasset den enkeltes behov. Det innebærer at de
586 har tilbud om et bomiljø som er tilpasset den enkeltes behov, og ikke minst en meningsfylt
587 aktivitet eller arbeid.

588
589 **Trondheim SV vil:**

- 590 ● Jobbe for et likeverdig og inkluderende opplæringstilbud for barn med
591 utviklingshemning.

- Jobbe for økt selvbestemmelse og rettssikkerhet for mennesker med utviklingshemning.
- Øke antallet med øremerkede VTA plasser i kommunen for mennesker med utviklingshemning og styrke muligheten for å prøve ut tilrettelagt og ordinært arbeid.
- Styrke kompetansen i BOA - bemanningen bør bestå av vernepleiere og helsefagarbeidere.
- Et bedre og mer variert tilbud om avlastning og støtte til familier med ekstra tyngende omsorgsoppgaver må utvikles.
- Øke kvaliteten på bomiljøet til personer med utviklingshemning ved at tjenestene knyttes til individuelle behov og ikke til virksomhet/institusjon.
- jobbe for at med utviklingshemming får meningsfylt tilbud og nødvendig bistand hver dag, tilpasset den enkeltes behov.

6. Kulturbyen for alle

Trondheim er en kulturby. Vi har alt fra store, godt etablerte institusjoner til enkeltutøvere som skaper et mangfoldig kulturtilbud for byens innbyggere. En viktig suksessfaktor er koblingen mellom det profesjonelle og det frivillige kunst- og kulturfeltet. SV mener kommunen først og fremst skal være en tilrettelegger. Kunst og kulturfeltet må utvikle seg selv uten sterke politiske føringer, samtidig som det er viktig med gode støtteordninger.

Kunst og kultur er også en viktig drivkraft i byutvikling. Kunst og kultur kan bidra til å gjøre byen mer attraktiv og åpne opp for ny bruk. Kunst og kultur må derfor inviteres aktivt inn når nye bydeler skal utvikles og etablerte skal videreutvikles.

Trondheim SV vil:

- oppruste Olavskvartalet til å bli Trondheims fremste kulturhus, fremfor å kaste bort penger på et nytt signalbygg

623 **6.1 Støtteordninger til kunst- og kulturfeltet**

624 Støtteordningene i kunst- og kulturfeltet må styrkes. Dette må i stor grad skje på kunstens
625 premisser. Frie midler er avgjørende for å sikre et mangfoldig kunst- og kulturtilbud.

626

627 **Trondheim SV vil:**

- 628 ● Etablere flere og øke kunstnerstipendene
- 629 ● Åpne for flerårig støtte
- 630 ● Øke støtten til helårsarrangører
- 631 ● Etablere støtteordninger til kunstkritikk
- 632 ● Forbedre kunstnernes residensordning, og inkludere Trondheimskunstnere i
633 ordningen.

634

635 **6.2 Produksjons- og visningslokaler**

636 Gode produksjons- og visningslokaler er avgjørende for å skape kunst og kultur. Kommunen
637 bør både selv eie og tilrettelegge for aktører som ønsker å etablere denne typen lokaler. Det
638 er viktig med et mangfold av lokaler slik at det er mulig å benytte seg av for både amatører
639 og profesjonelle.

640

641 **Trondheim SV vil:**

- 642 ● Støtte etableringen av fellesverksteder
- 643 ● Etablere flere musikkbinge i bydelene
- 644 ● Åpne for langsiktige leieavtaler i øvings- og produksjonslokaler
- 645 ● Tilrettelegge for at den frie scenekunsten får egnede øvings- og fremvisningslokaler
- 646 ● Støtte fritidsklubber med midler til kunst- og kulturutstyr

647

648 **6.3 En fortsatt mangfoldig kulturby**

649 Trondheim trenger et godt utvalg av billige næringslokaler slik at kulturlivet har mulighet til
650 å etablere seg.

651 **Trondheim SV vil:**

- 652 ● Sikre en strengere oppfølging av reguleringsplaner for å unngå at gatenære rimelige
653 næringslokaler blir omgjort til bolig.

7. Idrett

Idrett bidrar til mestringsfølelse, gode opplevelser og gir viktige helsegevinster. Idrett skaper også viktige sosiale arenaer. Trondheim SV mener derfor at det er en viktig kommunal oppgave å legge best mulig til rette for at flest mulig kan drive idrett og friluftsliv på det nivået de ønsker.

I Trondheim melder idrettsrådet om arealknapphet og kostbare tomter, underskudd på anlegg og utfordring rundt økonomi som noen av de største utfordringene knyttet til gjennomføring av organisert og uorganisert idrett i Trondheim.

7.1 Anlegg

Flere idretter trenger sårt anlegg for gjennomføring av sine aktiviteter. Trondheim SV vil primært legge Idrettsrådets prioriteringsliste til grunn for arbeidet med nye anlegg.

Trondheim SV vil:

- Prioritere nærmiljøanlegg for å ha anlegg der folk bor. Som for eksempel skateparker, ballbinger, rekrutteringsbakker for alpint, trimparker, e-sportanlegg og klatrevegger.
- Jobbe for utbygging av is- og flerbrukshall på Tiller.
- Jobbe for at det i alle detaljreguleringer skal dokumenteres tilstrekkelig areal for idrettsanlegg og uorganisert idrett, på samme måte som det må dokumenteres tilstrekkelig skolekapasitet.

7.2 Friluftsliv

Å legge rette til hverdagsaktivitet er et viktig folkehelseiltak. Trondheim SV vil at det skal legges til rette for friluftsliv og andre lavterskeltilbud i Trondheim. Et viktig tiltak er at det sikres gode turveier i nærheten av og inn i alle boligområder.

Trondheim SV vil:

- Bevare markagrensa.
- Opprustning av parkeringsplass og stien rundt Haukvannet for å sikre universell utforming i hele området.

- Kartlegge potensielle bynære friområder hvor man kan lage turstier og åpne bekker der det er mulig i dialog med naboer.

7.3 Trygg økonomisk styring av idrettsfeltet

For å sikre at alle har mulighet til å delta i idrett uavhengig av økonomisk bakgrunn og forutsigbarhet idrettslag er det viktig med trygge økonomiske rammer satt av kommunene.

Trondheim SV vil:

- Jobbe for etablering av en ordning for treningskontakter for mennesker med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne.
- Videreføre dagens ordning med at gratis hall- og baneleie.
- Gi økonomisk støtte til idrettslag som har egne anlegg for å gi klubbene like vilkår, samt å gi klubbene økonomisk garanti til å oppgradere allerede eksisterende anlegg.
- Arbeide for å øke de sentrale spillemidlene og videreføre ordningen med at kommunen stiller som garantist for idrettslag ved utbygging av anlegg.

7.4 Idrett som inkluderingsarena

Deltagelse i organisert idrett er en viktig sosial arena for barn og unge så vel som voksne i byen vår. Idrettstilbudet i Trondheim er variert og tilbyr noe for de aller fleste. Likevel er det mange barn og unge som ikke deltar i idrettslag. Dette kan ofte forklares med mangel på informasjon om tilbud i nærmiljøet og om idrettslagene, kulturelle utfordringer, økonomi og krav til utstyr. Trondheim SV mener det er kommunens oppgave å legge til rette for at alle har muligheten til å delta på idretts og fritidsaktiviteter uavhengig av sosial eller økonomisk bakgrunn.

Trondheim SV vil:

- Jobbe for å øke den kommunale støtten til Idrettsrådet i Trondheims støtteordning, «I Trondheim skal idrett være tilgjengelig for alle», for inkluderingstiltak i idrettslag.
- Støtte tiltak som gir underrepresenterte grupper tilgang på idrettsaktiviteter tilrettelagt for deres interesser.
- Etablere utstyrsbinger i bydelene.

- Støtte Idrettsrådet i Trondheims videre arbeid med idrettskontakter i idrettslagene.
- Etablere treningskontakter for mennesker med utviklingshemming og/eller nedsatt funksjonsevne i kommunen.

8. Arbeidsliv

Trondheim kommune er byens største arbeidsgiver. Alle ansatte skal ha et godt arbeidsmiljø og en meningsfull arbeidshverdag. Trepertssamarbeidet og retten til heltid skal være førende for kommunens arbeidsgiverpolitikk. Ingen kommunale arbeidsplasser skal privatiseres eller konkurranseutsettes.

Trondheim SV vil:

- Styrke arbeidsmiljøenheten som bedriftshelsetjeneste og øke fokuset på det psykososiale arbeidsmiljøet spesielt innen helse, velferd og oppvekstfeltet.
- Gå inn for en ordning der det legges til rette for videreutdanning og faglig utvikling for alle ansatte i kommunen innenfor det feltet de arbeider med, og at de ansatte får lønn under gjennomføringen av kompetansehevingen.

8.1 Tillitsreform

SV mener at fagfolkene som jobber i de ulike delene av offentlig sektor i størst mulig grad bør få styre egen arbeidsplass og at det er ønskelig å gå i dialog med arbeidstakerne i de ulike delene av offentlig sektor for å finne ut hvordan vi kan redusere å rapporteringsmengde og unødvendig byråkrati.

Trondheim SV vil:

- redusere unødvendig rapportering og gi mer tillit til fagfolkene i kommunen
- motvirke test- og målehysteriet i skolen
- ledere i skole, helse og sosialomsorg skal være fagfolk knyttet til profesjonene i de ulike sektorene og ikke økonomer.

8.2 Bemanning og heltid

Mange ansatte i kommunen rapporterer om stort press på jobben. For å løse denne utfordringen er det nødvendig med flere ansatte på enhetene, samt kun å utlyse heltidsstillinger. I tillegg vil det være viktig å arbeide for en heltidskultur i tett samarbeid med fagbevegelsen. Ulike faser av livet krever ulike arbeidsforhold. Det skal være mulig å jobbe heltid i kommunen og kombinere dette med for eksempel familieliv.

Arbeidsdagen skal være organisert slik at ansatte ikke blir utslitt og syke. Dette krever nok ressurser, god ledelse og godt arbeidsmiljø.

Trondheim SV vil:

- Teste ut 6-timersdag ved 3 enheter i samarbeid med fagbevegelsen.
- Innføre økt bemanning for å dekke opp en større del av sykdomsfravær med egne ansatte.
- jobbe for at 70 % av naturlig fravær som sykdom, ferieavvikling og permisjoner i kommunens organisasjon skal dekkes av egne faste ansatte.
- Videreføre regelen om at kommunen kun utlyser heltidsstillinger
- jobbe for redusert timetall for seniorer slik at disse kan stå lengre i arbeid.

8.3 Likelønn

Økonomisk selvstendighet er nødvendig for å være fri. Den økonomiske forskjellen mellom kvinner og menn er et samfunnsproblem. I tillegg jobber kvinner i større grad enn menn deltid, noe som igjen påvirker kvinners økonomi. Trondheim kommune er arbeidsgiver for mange kvinner, og har et særskilt ansvar for å sikre likelønn både på egen arbeidsplass og i forbindelse med anbud. Vi vil ha en lønnspolitikk som bygger på prinsippet om lik status og lønn for arbeid av lik verdi og likt kompetansekrav. For å utforme god lønnspolitikk, er det viktig med god statistikk i kommunens årsrapport som viser lønnsutvikling for kvinner og menn innen hvert stillingsnivå. Trondheim SV vil prioritere likelønn gjennom arbeidsgivers profil inn i kommende lønnsforhandlinger og vil ha lønnsoppgjør med kronetillegg, i stedet for prosenttillegg hvor de med høyest lønn kommer best ut. Vi vil ha et lavtlønns tillegg utenom avtalt ramme for lønnsoppgjørene basert på frontfagene.

Trondheim SV vil:

- Etablere en likelønnsnett i kommunen
- Stille krav til likelønn ved anbud
- Jobbe for at det skal være likelønnsprofil på lønnsoppgjørene i kommunen ved blant annet å etterspørre likelønnsstatistikk i forkant av lønnsoppgjørene.

9. Næringsbyen

Trondheim skal ha godt samspill mellom næringsliv og de folkevalgte organer. Utdanning og utjevning, styrking av faglige rettigheter, nyskapning og teknologiutvikling må ligge til grunn for byens næringsutvikling.

En viktig forutsetning for et godt næringsliv er at kommunen tiltrekker seg arbeidskraft som næringslivet trenger. Trondheim skal ikke bare være teknologihovedstaden den skal også være en inkluderende teknologi- og kunnskapsby. En by hvor det er lett å leve miljøvennlig med gode offentlige tjenester. Barnehage, skole, god kollektivdekning og helsetilbud, sammen med et rikt kulturtilbud og gode friluftsmuligheter, er sentrale forutsetninger for at byen skal være attraktiv for bedrifter.

Trondheim SV vil:

- Vi skal sørge for en langsiktig og bærekraftig arealpolitikk slik at det er forutsigbare rammer for næringslivet både når det gjelder næringsarealer og utvikling av boligmarkedet.
- Trondheim SV skal være garantister for at kommunale tomter ikke selges spekulativt, men at de utvikles med tanke på miljø, trivsel og diversitet.
- SV ønsker å tilgjengeliggjøre (bla. gjennom flere gågater) og redusere prisen for leie av kommunale fortau slik at flere kafeer kan åpne uteservering.
- Styrke Midtbyen som handelssentrum.

9.1 Innovative og miljøvennlige innkjøp

Trondheim kommune er en stor offentlig innkjøper. Kommunen er gjennom sine anskaffelser en viktig premissgiver for byens næringsliv. Kommunen må bruke dette

810 virkemiddelet til å bidra til et miljøvennlig næringsliv som tar sosialt ansvar. En slik
811 anskaffelsesprosess forutsetter kompetente innkjøpere i god kontakt med næringslivet i alle
812 faser og gjør det attraktivt å utvikle nye løsninger.

813
814 **Trondheim SV vil:**

- 815 • at Trondheim kommune skal bli ledende på innovative anskaffelser hvor lokalt
816 næringsliv inviteres inn i en tidlig fase
- 817 • at minst 20 prosent av kommunens innkjøp kommer fra lokalt næringsliv

818
819 **9.2 Trondheim skal ha gründere med rettigheter**

820 Trondheim er Norges teknologihovedstad. Byen har NTNU og fremragende forskere,
821 gründere, fagarbeidere og arbeidere. De aller fleste inkubatorer og kontorfelleskap er er
822 gode private initiativ som drives på entusiasme, men noe mangler.

823
824 **Trondheim SV vil:**

- 825 • etablere en kommunal rådgivertjeneste spesielt rettet mot gründere og
826 oppstartsfirma.
- 827 • etablere et kontor som rådgir om fagorganisering, pensjon, offentlige avgifter og
828 støtte/støtnadsordninger.

829
830 **9.3 Øk markedet til lokalmat**

831 Trøndelag omtales som Norge sitt spiskammer. Vi har prisbelønte produsenter og Norges
832 største lokalmatfestival. Næringen vokser og har skapt mange bærekraftige arbeidsplasser.
833 Det er utfordringer innen distribusjon av varene. Markedet er mye større enn de
834 produsentene når.

835
836 **Trondheim SV vil:**

- 837 • at kommunen skal støtte et system for leveranse av lokal mat til forbrukere i
838 kommunen. Slik at vi spiser mer kortreist og miljøvennlig mat, slik skaper vi flere
839 arbeidsplasser.

9.4 Politikk for utelivet

SV ønsker å bygge opp under seriøse aktører restaurant- og utelivsbransjen og vi ønsker en stor diversitet i utelivstilbudet. Vi mener at små kulturaktører som galleri og platebutikker bør få mulighet til å få skjenkebevillingen i forbindelse med kunståpninger og konserter. Samtidig er det viktig at vi også har gode alkoholfrie kulturarenaer, særlig for ungdom under 18 år og vi ønsker å styrke tilbudet på f.eks ISAK og ungdomsklubbene i bydelene.

Trondheim SV vil:

- opprette en støtteordning for uteplasser med et kulturprogram
- etablere en støtteordning for restauranter som satser på kortreist mat

10. Folkestyre og demokrati

Trondheim SV vil utvide demokratiet. Flest mulig må ha reelt innsyn og innflytelse over beslutningsprosessene.

10.1 Deltakende demokrati

Ulike former for deltakende demokrati må prøves ut og rådene i Trondheim må få en mer fremtredende rolle. I forbindelse med kommunesammenslåingen skal det opprettes et eget bydelsutvalg for Klæbu. Trondheim SV mener dette må brukes som utgangspunkt i etableringen av bydelsutvalg i andre bydeler i Trondheim.

SV har reell vilje til å flytte makt ut. Deltakelse og makt over beslutninger skaper tilhørighet og eierskap. Gjennom forsøksprosjekt med deltakende budsjettering og utforming av fellesareal vil vi at flere får makt over sitt nærmiljø.

Trondheim SV vil:

- Teste ut deltakende budsjettering
- Inkludere nærmiljøet i utforming av fellesareal etter modell fra områdeløft Saupstad/Kolstad
- Bruke erfaringene fra områdeløftet og Svartlamon til å skape bedre medvirkningsprosesser

- At de kommunale rådene ikke skal ha medlemmer fra bystyret
- Etablere flere bydelsutvalg

10.2 Offentlig eierskap

Våre felles verdier skal være offentlig eid. Trondheim SV vil sikre offentlig eierskap og direkte demokratisk styring over viktig infrastruktur og funksjoner. Vi sier nei til alle forslag om å privatisere eller konkurranseutsette offentlig eide selskaper og kommunale enheter.

Trondheim SV vil:

- Si nei til salg og privatisering av kommunale eierskap
- Sikre demokratisk styring av viktig infrastruktur og funksjoner

10.3 Inkluderende valg

Høy valgdeltakelse er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Enkelte velger bevisst å ikke stemme, mens andre ikke er klar over at de har stemmerett i kommunevalg. Dette gjelder blant annet en del med permanent opphold. Mangel på tillit til det politiske systemet bidrar til økt polarisering. Derfor er det viktig at folkevalgte opptrer redelig, samt at tilliten forvaltes på en god måte. SV vil opprette et lobbyregister.

Ungdom er fremtiden. Hvem som har stemmerett avgjør hvilke saker som settes på dagsorden og hvem som kommer til orde i den offentlige debatten.

Trondheim SV vil:

- Utvide stemmeretten til 16 åringer
- Sikre objektiv valginformasjon på flere språk
- Etablere et lobbyregister for politikere
- Tilrettelegge for at mennesker som trenger praktisk bistand til å stemme får dette.

11. Solidaritetsbyen Trondheim

Trondheim er en mangfoldig og flerkulturell by. Målet er en romslig by der alle har like muligheter, uansett tro, etnisitet eller kulturell bakgrunn. Trondheim er en by som skal vise solidaritet og bidra til kulturutveksling gjennom internasjonalt samarbeid.

11.1 Vennskapsbyer og internasjonalt samarbeid

Trondheim kommune har i dag 13 vennskapsbyer. Trondheim SV vil utvikle samarbeidet til å bli noe mer enn det er i dag. Kultur- og kunnskapsutveksling er fordeler alle parter er tjent med. I tillegg mener vi at vennskapsbysamarbeidet skal gjenspeile solidaritet.

Flyktningkrisen i Europa er ikke over, vi har bare glemt den. Hellas har daglige anløp av båter som krysser havet fra Tyrkia. Lesvos, Chios, Samos og Kos har de fleste anløpene. Mange av flyktningene sendes tilbake til Tyrkia, noen sendes til Athen. På Lesvos interneres flyktningene i tre leire. Den verste leiren er Moria. Et nedlagt fengsel med kapasitet til 3000 hadde i oktober 8000 flyktninger i en leir paven har karakterisert som en konsentrasjonsleir. Vennskapsbyinstituttet skal gjenspeile solidaritet.

SV vil revitalisere vennskapsbyene. Det skal være nytte for innbyggerne, og det skal være aktivitet som går begge veier. Vi begynner med Mytilene, hovedstaden på Lesvos.

Trondheim SV vil:

- At Trondheim skal bli vennskapsby med Mytilene.
- At kommunen skal vise solidaritet med øyas innbyggere for at de påtar seg byrde og ansvar for flyktningkrisen.
- At Trondheim kommune skal hjelpe Mytilene med det de mener vi kan bidra med.
- At Trondheim skal lære integrering og solidaritet av en by hvor det er hverdagsaktivitet.
- Utvikle samarbeidet med vennskapsbyer gjennom skoleprosjekter, utvekslinger og felles kulturelle prosjekter.

11.2 Etske investerenger

Trondheim SV vil at verdiene i kraftfondet i langt større grad skal brukes som et virkemiddel til å bidra til en positiv utvikling gjennom etisk forvaltning. Trondheim sv har kjempet for at fondet skal ha strenge etske retningslinjer og vil kjempe videre for at fondet brukes som et instrument for en mer miljøvennlig og rettferdig verden. Vi vil derfor trekke fondets investerenger ut av all fossil energi.

Trondheim SV vil:

- Sikre at Trondheim kommunale pensjonskasse (TKK) og kraftfondet ikke investerenger i selskaper som har forretningsforbindelser i eller med ulovlige bosetteringer i Palestina og Vest-Sahara
- Sikre at TKK og kraftfondet ikke investerenger i skatteparadis

11.3 Mennesker på flukt

Det er mange kriser i verden som har resultert i at mange mennesker er på flukt. Det er viktig at disse menneskene blir tatt imot med solidaritet og verdighet. Norge har en internasjonal forpliktelse til å ta imot mennesker på flukt, og Trondheim kommune skal selvfølgelig bidra til å oppfylle forpliktelsen.

Trondheim SV vil:

- Ta imot flere flyktninger og asylsøkere enn i dag
- Sikre flyktninger og asylsøkere et trygt sted å bo, tilbud om utdanning, arbeid og medisinsk undersøkelse
- Sikre enslige mindreårige asylsøkere omsorg og oppfølging

11.4 Religionsfrihet

Trondheim har en lang historie som en religiøst mangfoldig by. Det er derfor viktig at det legges til rette for at personer kan velge livssyn og religiøs praksis fritt. Religionsfrihet innebærer også at mennesker ikke utsettes for religiøs kontroll og tvang.

Trondheim SV vil:

- opprette et livssynsåpent seremonirom som tar høyde for ulike religiøse, kulturelle og livssynsmessige skikker
- ha tilgjengelige livssynsnøytrale gravplasser
- Gi økonomisk hjelp mot diskriminering gjennom å støtte et mangfold av organisasjoner som arbeider for å styrke rettighetene til kvinner og LHBT-befolkningen innenfor religiøse samfunn

11.5 Antirasistisk by

Vi befinner oss i en tid der høyrepopulister vinner frem i flere land og hvor høyreekstrem vold og terror rammer uskyldige. Høyrepopulismen forsøker å splitte folk etter hudfarge, legning og kjønn og høyreekstrem vold øker i takt med oppslutningen rundt høyrepopulistiske partier og normalisering av høyrepopulistisk retorikk og menneskesyn. SV jobber for å redusere forskjellene og øke tilliten i samfunnet som er det viktigste virkemiddelet mot høyrepopulismens fremgang. Samtidig må vi bekjempe høyreekstreme grupper og kjempe mot at høyreekstrem tankegang normaliseres.

Trondheim SV:

- støtte arbeidet til jødisk kulturfestival.
- styrke kunnskapen om holocaust og andre verdenskrig blant annet ved å støtte arbeidet til Justismuseet, Metodistkirken synagogen og andre viktige aktører som dokumenterer lokal krigshistorie med fokus på utryddelsen av jøder og andre minoriteter.
- kommunen skal si nei til å la nazistiske og voldelige høyreekstreme organisasjoner demonstrere i Trondheim. Hvis man tillater nazister å demonstrere så fratar man samtidig jøder, homofile og andre minoriteter meningsfull ytrings- og bevegelsesfrihet.